

Tez Hazırlama Örneği

GİRİŞ

Uluslararası ticaret kavramı, günümüzde artık sınırları kaldıran ve ülkelerin gelişmelerinin temel koşullarından biri durumuna gelmişti. Dış ticaret yapmayan ülkeler ilerlemesi ve ekonomik bir güç durumuna gelmesi mümkün değildir. Dünya için ve özellikle dünya ülkeleri için bu denli büyük önem taşıyan uluslararası ticaret, uzmanlığa ve bilgi birikimine ihtiyacı olan bir alandır.¹

Uluslararası ticaret, ülkelerin gelişmişlik sürecinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Dünya ülkelerinin ekonomik durumlarına bakıldığında refah, gelir seviyesi ve yaşam standartları bakımından gelişmiş ülkelerle diğer ülkeler arasında büyük farklar olduğu görülmektedir. Ülkelerin yükselen ekonomik hedefleri olduğu dikkate alınır dış ticaret olgusunun ne düzeyde bir önemi olduğunu anlamak zor olmayacaktır.

Kalkınma süreci içindeki ülkeler için uluslararası ticaretin oldukça önemli bir yer bulunmaktadır. Ülkenin sermaye yapısında sürekli bir yükselme, dış borcun azalma göstermesi, ödemeler dengesinde karşılaşılan sorunların giderilmesi ekonomik kalkınmanın işaretleridir. Dış ticaret de bir ülkenin kalkınmasını ve refah düzeyinin en önemli göstergelerinden birisidir. Geri kalmış ülkelere, ticari akımları ağır olan yavaş olan ülkelere bakıldığında zaman çoğunun dış ticaret alanında gelişme sağlayamamış ve bundan dolayı rekabet ortamında ayakta kalamamış olduklarını tespit etmek mümkündür.

Tarihi gelişme sürecinde ticari anlamda Doğu, öne çıkan ve örnek alınan bir seviyede d dış ticaret alanında ortaya konulan önemli gelişmeler sonucunda Batı, önemli bir gelişmişlik seviyesi yakalamış ve böylece ülkeler arasında sert bir rekabet ortamı yaşanır oluşmuştur.² Bu rekabet ortamının aynı zamanda birtakım fırsatlar ve avantajlar sağlamasını da mümkündür Bununla beraber teknolojik zemin birliği ve alışverişler ve kültürel entegrasyonlarla ülkelerin birçoğunda siyasal ve ekonomik ilişkilerde payda ortaklığı oluşmuştur. Ülkelerin iktisadi stratejilerinde ve işletmelerin yapacakları yatırımlarda dış

¹ Dorman, P. (2000). *Actually Existing Globalization*. New York: Palgrave, s. 46.

² E. İsayev, ve M.Özdemir, (2011). "Büyük İpekyolu ve Türk Dünyası", *ZFwt Dergisi*, C. 3, S.1, s. 112.

ticareti oluşturan ithalat ve ihracatın göz ardı edilmesi düşünülemez. Ayrıca dış ticaret, ödemeler dengesi hesaplamalarında mutlaka önemli bir yere sahipti.

Çin, son döneme en fazla ticaret hacmi olan ülkeler arasında ilk üçün içinde bulunmaktadır. Çin'in bu başarıya ulaşmasında uyguladığı politikaların yanında kur politikaları, özel ekonomik bölgeler oluşturması ve ihracatı teşvik sistemi gibi faktör etkili olmuştur.³

Dünya tarihi içinde en kadim devletlerden biri olan; tarih boyunca güçlü devlet yapısı ve sağlam bürokratik yapısıyla bilinen Çin Halk Cumhuriyeti, son dönemlerde hızlı yükseliş yakalayan ekonomik yapısıyla dünyanın gündemine girmiştir. 1970'lerin son dönemine kadar dışa kapalı siyasal rejiminden dolayı üçüncü dünya ülkelerinden biri konumunda bulunan ve ülkenin potansiyelini bilenler tarafından "uyuyan dev" olarak adlandırılan Çin 1978'den sonra adeta bu uykudan uyanmıştır. Bu tarihten sonra uyguladığı ekonomik reformlar sayesinde dünya en güçlü ekonomisi olan ABD'nin tek rakibi olarak görülür olmuştur. Önceki çeyrek yüzyıl içinde dünya ticareti içinde %1 olan payını, %7.5'lere yükselten Çin'in bu başarıyı yakalamasında en önemli etken yakaladığı başarılı dış ticaret düzeyidir. Çin'in uluslararası ticarete yakaladığı bu başarı ve uyguladığı politikalar, bütün dünya ülkelerinde hayranlıkla izlenmiş, bu başarının arkasındaki gerçekleri anlamak için birçok araştırma ve çalışmanın yapılmasına neden olmuştur.

Dünya ihracat sistemi içinde %10'a yakın bir payı olan Çin, bir yandan da dünyanın en önemli ithalatçılarından birisidir. Ticaretin dev oyuncularından bir olan Çin'in ticari alanlardaki politika ve uygulamaları, dünyanın ticari ve ekonomik hayatını büyük ölçüde etkilemektedir.

Türkiye ile Çin'in arasında yüzyıllar öncesine dayanana siyasi ve ekonomik ilişkiler bulunmaktadır. Tarihi dönemlerde dönem dönem gerginlikler ve sıcak ilişkiler yaşayan ama ilişkilerini daima devam ettiren iki ülke, özellikle son dönemlerde iyice yaklaşarak özellikle ekonomik ve ticari alanlarda iyice güçlenen bir ilişki içine girmişlerdir.

Bu araştırmanın amacı; 2013 yılında Çin devlet başkanı Xi Jinping'in ilk kez Kazakistan'da; "tek yol, tek kuşak" (one belt, one road) sloganıyla ileri sürdüğü ve o tarihten beri Pekin'in en önemli dış stratejik ve politik hedeflerinden biri haline gelmiş olan Yeni İpek

³³ L. Gökdemir, ve G. Mor (2006), "Dirijistik Çin Modeli ve Türkiye Çin Ekonomik İlişkileri", *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 43(504), s. 55.

Yolu Projesi'nin Türkiye ve Çin ilişkilerindeki yerini belirlemektir. Bu projenin Avrupa ile Asya arasında, tarihi süreçte olduğu gibi yeniden ekonomik bir koridor oluşturması beklenmektedir. Çin'e ekonomik, politik ve kültürel birçok imkan sağlayacak olan bu çok yönlü bir strateji, Çin'in çok fazla etkili olmadığı bölgelerin birçoğunda de etkin olmasını sağlayacaktır. Ayrıca bu teşebbüs, ABD'nin tek kutuplu dünya oluşturmaya karşı olana ülkelerin de desteklediği bir stratejidir.⁴

Çalışma toplam üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm uluslararası ticaret teorileri, politikaları, kavramları ve kapsamı, ikinci bölüm Çin ve Türkiye'nin uluslararası ticaret anlayışları değerlendirilerek bu iki ülkenin dünya ticaretindeki yerleri ele alınmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise Çin ile Türkiye'nin ticari ilişkileri ve Yeni İpek Yolu Projesi ele alınmıştır.

⁴ Atlı, A., (2014), Çin ve Yeni İpek Yolu Projesi, *Analist*, C. 4, S. 44, , s. 75.

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI TİCARET

1.1. Uluslararası Ticaret Kavramı

Mal ve hizmetlerin kazanç sağlanmak amacıyla parasal karşılığı olan başka bir maddeyle değiştirilmesine ya da takası edilmesine, alınmasına ve satılmasına ticaret adı verilmektedir. Üretenler, tüketenler ve aracılar; ticaretin taraflarıdır. Ürünlerin üreticiden tüketiciye ulaşmasını sağlamak suretiyle kar elde etmek, ticaretin temel amacıdır.

Sermaye ve malların üretilmiş olduğu ülkenin milli sınırları dışına çıkarılması, satılması veya pazarlanması uluslararası ticaretin alanına girmektedir. Uluslararası ticaret; hammadde veya ürünlerin alınıp satılarak gerçekleşmesi bakımından ithalat (dışalım) ve ihracat (dışsatım) olarak ikiye ayrılmaktadır. Ülkelerin belli bir gelişmişlik düzeyine ulaşmasında ihracatın önemli bir yeri vardır. Ülkeler, ihracatını arttırılmak ve ithalatı azaltılmak amacıyla ciddi ve uygulanabilir tedbir ve kararlar almak suretiyle dış ticaret politikalarına şekil vermektedirler. Sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanması sürecinde kilit bir rolü olan ihracat, kalkınmışlık olgusunun vazgeçilmesi mümkün olmayan unsurlarından biri niteliğindedir. İhracatta artış sağlamak, milli geliri yükselterek kalkınma sürecine katkıda bulunmasının yanında, döviz darboğazından kurtularak ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi sürecinden etkili olmaktadır. Bundan dolayı, ihracatın artırılmasına yönelik çalışmalar, daima uluslararası ticaret sahasında rekabet ortamının oluşmasını sağlayan temel unsur olma niteliği taşımaktadır.

Küreselleşen dünyada ticaretin yanında, artık ülkeler uluslararası ticari faaliyetlerini yalnızca kendi ülke gereksinimlerinin karşılamak için değil, çeşitli sebeplerle, serbest ticaretin kurallarına uygun olarak ellerinde bulunan mal ya da hizmetleri, başka ürün veya hizmetlerle değiştirmek suretiyle ticaretin daha verimli duruma gelmesini sağlamaktadırlar.

Günlük hayatta kullanmakta olduğumuz çoğu ürünler yabancı ülkelerde üretilerek ülkemizdeki vatandaşların kullanmaları için sunulmuştur. İnsan hayatında zorunlu olan ve hayatı kolaylaştıran malzeme ve ürünlerin çoğu yabancı ülkelere ithal edilmiş ve yurt içinde üretilmiştir. Bununun mukabilinde yurt içinde üretilen ürünlerin birçoğu, yurt dışındakilerin de yararlanması için ihraç edilmektedir. Yurt dışında ürünlerin tüketiminde

azalma olması, doğal olarak ülke içindeki üretimin azalmasına yol açmaktadır. Bu azalma da, dolaylı olarak işsizlik sorununun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Ülkelerin uluslararası sınırlar ve bölgelerde yaptıkları mal ve hizmet ticareti olan uluslararası ticaret; ülkelerin birçoğunda gayri safi yurt içi hasılanın önemli kısmını oluşturmaktadır.⁵

KAYNAKÇA (ÖRNEK)

Adıgüzel, D. M., (2011), Adıgüzel, D. M. (2011). *Ekonomik, Kültürel ve Politik Küreselleşme ve Sonuçları*, Ankara: Nobel Yayınları.

Anadolu Ajansı, “Türkiye, AB’nin Dış Ticaretindeki Önemini Koruyor”, *Anadolu Ajansı*, 21 Şubat 2017. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiye-abnin-dis-ticaretindeki-onemini-koruyor/754790> (erişim: 09.05. 2018)

Anadolu Ajansı, “Yeni İpek Yolu, Çin ile Avrupa’yı Birbirine Yaklaştıracak”, *Anadolu Ajansı*, 29 Nisan 2016. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yeni-ipek-yolu-cin-ile-avrupayi-birbirine-yaklastiracak-/563419> (erişim: 09.05. 2018).

Anadolu Ajansı, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu'nda İlk Tren Yola Çıktı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/baku-tiflis-kars-demiryolunda-ilk-tren-yola-cikti/951643> (erişim: 05.05. 2018)

<https://tezduzenleme.wordpress.com>

⁵ Avcı, Nuri, Kaymakçı, Oğuz., Şen, Recep, (2007), *Uluslararası Ticarete Giriş*, Ankara, s. 4.